

PAPEŽ FRANČIŠEK

RADOST
LJUBEZNI

AMORIS LAETITIA

POSINODALNA
APOSTOLSKA SPODBUDA

in tako zmanjša težo njegovih šibkih točk; to pa s trdnim namenom, da drugemu pomaga rasti kot človeku. To pomeni z močno voljo sprejeti možnost, da se bo treba pripraviti na žrtve, se soočiti s težkimi trenutki in spopadi. Človek mora biti sposoben odkriti znake nevarnosti, ki se lahko skriva v odnosu, da bi pred poroko našel sredstva, ki omogočajo, da se tej nevarnosti uspešno postavi po robu. Na žalost pridejo številni do dneva poroke, ne da bi se poznali. Preživijo skupaj samo nekaj časa, si skupaj naberejo nekaj izkušenj, ne pridejo pa do tega, da bi se sami odkrili drugemu, in ugotovili, kdo ta drugi v resnici je.

211. Tako neposredna priprava kot tudi spremljanje, ki traja dalj časa, mora privedi do jasnosti, da zaročenca ne gledata na poroko kot na konec neke poti, ampak sprejemata zakon kot poklicanost, ki ju pelje naprej, s trdno in realistično odločenostjo, da bosta vse preizkušnje in težke trenutke preživela skupaj. Tako predzakonska kot zakonska pastoralna morata biti predvsem dušno pastirstvo povezovanja, pri čemer posredujeta točke, ki pomagajo ljubezni, da more zoreti, a tudi premagati težka obdobja. Te točke niso samo doktrinalna načela, niti ni treba, da so omejena le na sicer dragocene cerkvene duhovne vire, ki jih sicer Cerkev vedno nudi, temveč morajo biti tudi praktični napotki, življenjski nasveti, kako ravnati, in naj izvirajo iz izkušnje in psihološke vede. Vse to predstavlja pedagogiko ljubezni, ki mora upoštevati občutljivost današnjih mladih ljudi, da bi jih lahko notranje pripravila. Hkrati mora biti pri pripravi zaročencev dana možnost, da jih opozori na ustanove in ljudi, posvetovalnice ali za to usposobljene družine, na katere se lahko obrnejo za pomoč, če se pojavijo težave. Vendar ne smemo nikoli pozabiti na to, da jim priporočimo zakramentalno spravo, ki

omogoča, da po usmiljenem Božjem odpuščanju in njegovi ozdravljajoči moči odložijo grehe in napake preteklega življenja in njunega medsebojnega odnosa.

Priprava na poročno slavje

212. Bližnja priprava na poroko se navadno osredotoči na vabila, obleke, slovesnost in neštete podrobnosti, ki požirajo denar in energijo kot tudi veselje. Ženin in nevesta prideta na poroko izčrpana in utrujena, namesto da bi svoje najboljše moči uporabila za to, da bi se kot par pripravila na veliki korak, ki ga bosta naredila skupaj. Ta miselnost vpliva tudi na pare, ki jim nikoli ne uspe, da bi se poročili, ker mislijo na previsoke stroške praznovanja, namesto da bi dali prednost medsebojni ljubezni in temu, kako bi jo uradno potrdila pred drugimi. Dragi zaročenci, bodite pogumni in drugačni, ne pustite, da vas pogoltne družba potrošnje in videza. Zares pomembna je ljubezen, ki vaju združuje, ljubezen, ki jo milost krepi in posvečuje. Sposobni ste se odločiti za trezno in preprosto slavje, da boste nad vse postavili ljubezen. Pastoralni delavci in celotno občestvo lahko prispevajo k temu, da taka hierarhija vrednot ne bo ostala izjema, ampak bo vedno bolj nekaj normalnega.

213. Pri neposredni pripravi je pomembno, da zaročencema tako pojasnimo obred, da bosta čim globlje doživela bogoslužno slavje, in jima pomagamo razumeti in podoživeti smisel vsake kretnje. Spomnimo se: kadar gre za dva krščena človeka, lahko tako pomembno obljubo, kot je ta, ki izraža privolitev v zakon in združitev dveh

teles, ki zakon dopolni, razumemo le kot znamenje ljubezni Božjega Sina, ki je postal človek in se je z zavezo ljubezni združil s svojo Cerkvijo. Pri krščenih se besede in dejanja spreminjajo v zgovorno govorico vere. Telo postane s pomeni, ki jih je Bog vanj položil pri stvarjenju, »jezik oskrbnikov zakramenta, ki vedo, da se v zakonski zvezi izraža ta skrivnost«. ²⁴²

214. Včasih ženin in nevesta ne razumeta teološke in duhovne teže pritrditve, ki osvetljuje pomen vseh poznejših dejanj. Poudariti je treba, da teh besed ne gre razumeti, kot da so omejene na sedanost; zajemajo celoto, ki vključuje prihodnost, »dokler vaju smrt ne loči«. Smisel pritrditve kaže, da »si svoboda in zvestoba ne nasprotujeta, temveč se nasprotno medsebojno podpirata, tako v medčloveških kakor tudi v družbenih odnosih. Pomislimo na škodo, ki jo v kulturi globalne komunikacije povzroča inflacija neizpolnjenih obljub (...). Spoštovanja dane besede, zvestobe obljubi ni mogoče ne kupiti ne prodati. Tega ni mogoče doseči s silo, a tudi ne obvarovati brez žrtve.« ²⁴³

215. Škofje iz Kenije so opozorili: »Ker so bodoči zakonci pretirano osredotočeni na dan poroke, pozabljajo na to, da bi se pripravili na obveznosti, ki trajajo vse življenje.« ²⁴⁴ Moramo jim pomagati, da bi razumeli, kako zakrament ni samo trenutek, ki potem postane del preteklosti in spominjanja, saj trajno vpliva na celotno zakonsko življenje. ²⁴⁵ Pomen spolnosti, ki je naravnana na roditev otrok, govorica telesa in izrazi ljubezni, živeti v zgodovini zakonske zveze se spreminjajo v »bogosluzhno govorico« in tako »postaja zakonsko življenje v nekem smislu bogosluzhje«. ²⁴⁶

216. Lahko preišljujemo o svetopisemskih berilih in tako pridemo do globljega razumevanja izmenjave prstanov ali drugih znamenj, ki sestavljajo del obreda. Vendar ne bi bilo prav, če bi prišla k poroki, ne da bi skupaj molila drug za drugega. Pri tem naj ženin in nevesta prosita za Božjo pomoč, da bi bila zvesta in velikodušna. Skupaj naj Boga sprašujeta, kaj pričakuje od njiju; svojo ljubezen lahko posvetita tudi pred Marijino podobo. Tisti, ki ju spremljajo v pripravi na zakon, bi ju morali tako usmeriti, da bi pred poroko res molila, kar bi jima lahko zelo dobro delo. »Poročno bogoslužje je edinstven dogodek, ki ga je treba obhajati v okviru družinskega in družbenega praznovanja. Prvi Jezusov čudež se je zgodil na svatbi v Kani; dobro vino čudeža, ki ga je naredil Gospod, vino, ki polepša začetek nove družine, je novo vino Kristusove zaveze z mošmi in ženami vseh časov (...) Duhovnik, ki vodi bogoslužje, ima pogosto priložnost, da se obrne na zbrane ljudi, ki se redko udeležujejo cerkvenega življenja, ali pripadajo drugim krščanskim veroizpovedim ali verskim skupnostim. To je dragocena priložnost za oznanilo Kristusovega evangelija.«²⁴⁷

Spremljanje v prvih letih zakonskega življenja

217. Spoznati moramo, kako pomembno je, da se zakon razume kot vprašanje ljubezni, da se lahko poročijo samo tisti, ki svobodno izberejo drug drugega in se ljubijo. Vendar če ljubezen postane zgolj obojestranska privlačnost ali nedoločena naklonjenost, to vodi k veliki krhkosti zakonske skupnosti, ko naklonjenost zaide v krizo ali ko popusti telesna privlačnost. Ker je to pogost pojav, se spremljanje v prvih letih zakona kaže kot nujno

potrebno, da bi lahko zavestno in svobodno odločitev za medsebojno dokončno pripadnost in ljubezen poživili in poglobili. Pogosto je zaročni čas kratek in se za poroko iz različnih vzrokov odločijo prehitro. To je danes še posebej velik problem, ker se je psihološko zorenje mladih ljudi zakasnilo. Zato morajo pogosto novoporočenci nadoknaditi tisto, kar bi morali uresničiti v zaročnem času.

218. Z druge strani bi želel poudariti, da zakonska pastoralna stoji pred nalogo, kako pomagati dojeti, da zakona ne kaže razumeti kot nekaj končnega. Združitev je resnična, nepreklicna; potrdil in posvetil jo je zakrament zakona. Vendar ko se zakonca povežeta, postaneta glavna igralca, ki imata sama v rokah svojo zgodbo, in sta ustvarjalca projekta, ki ga morata skupaj peljati naprej. Pogled se usmerja v prihodnost, ki jo je treba graditi dan za dnem, in ravno zaradi tega se od zakoncev ne zahteva, da sta popolna. Treba se je posloviti od iluzij in drugega sprejemati takšnega, kakršen je: nedovršen, poklican k rasti in razvoju. Če kdo na sozakonca stalno gleda kritično, to kaže, da zakona ni sprejel kot projekt, ki ga je treba skupaj uresničevati s potrpljenjem, razumevanjem, strpnostjo in velikodušnostjo. To pelje k temu, da na mesto ljubezni stopijo preiskujoč in neizprosen pogled, ki nadzoruje in meri zasluge in pravice enega in drugega, pritožbe, tekmovalnost in samoobramba. Tako partnerja v zakonu postaneta nesposobna, da bi skrbela drug za drugega in bi skupaj zorela ter rasla v edinosti. Novoporočencem je treba to od vsega začetka prikazati z realistično jasnostjo, da se zavesta, da sta komaj začela. Svoj »da«, ki sta si ga dala, je začetek poti, katere cilj ima v sebi možnost, da premagata okoliščine in ovire, ki se jima postavljajo na pot. Sprejeti blagoslov je milost in

pobuda za to stalno odprto pot. Spodbuja ju, da sta pripravljena na pogovor, delata konkretne načrte, si zastavljata cilje in izbirata sredstva in podrobnosti.

219. Spominjam se pregovora, ki pravi, da se stoječa voda začne kvariti in smrdeti. To se zgodi, če ljubezensko življenje v prvih letih zakona obstane, če se neha gibati, če izgubi tisti nemir, ki ga pelje naprej. Ples v tej mladi ljubezni, korak za korakom naprej, ples v smeri upanja, z očmi, ki so polne čudenja – ta ples se ne sme ustaviti. Upanje je v zaročnem času in v prvih letih zakona pogonska sila, kvas, ki omogoča videti prek navzkrižij, spopadov, težkega gospodarskega položaja in vedno znova podarja boljši pogled v prihodnost. To je tista sila, ki poganja tisti nemir, ki omogoča ostati na poti rasti. Isto upanje nas vabi, da polno in v celoti živimo sedanjost in smo s srcem navezani na družinsko življenje, kajti najboljši način, kako pripraviti in utrditi prihodnost, je v tem, da lepo živimo sedanjost.

220. Na tej poti je treba prehoditi različna obdobja, ki vabijo, da se velikodušno razdajamo. Od prvega vtisa, za katerega je značilna močna čustvena privlačnost, pride mo do tega, da drugega potrebujemo in to občutimo kot del svojega življenja. Od tod pride človek do zavedanja, da mu medsebojna pripadnost ugaja, potem do razumevanja celotnega življenja kot načrta, ki ga imata oba, do zmožnosti, da postavimo srečo drugega nad lastne potrebe, in k veselju nad tem, da vidimo lastni zakon kot nekaj drugega za širšo družbeno skupnost. Zorenje v ljubezni vključuje tudi to, da se naučimo »pogajati«. To ni kaka sebična drža ali trgovska igra, ampak vaja vzajemne ljubezni, kajti to »trgovanje« je prepletenost obojestranskih daril in od-

povedi v dobro družine. V vsakem novem obdobju zakonskega življenja se je treba usesti skupaj, da bi se ponovno pogodila in prišla do sporazumov, pri katerih ni ne zmagovalcev ne poražencev, temveč v njih oba zmagata. Pri zadevah domače hiše odločitve ne smejo biti sprejete enostransko in oba zakonca si delita odgovornost za družino. Vendar je vsaka domača skupnost enkratna in vsak dogovor v zakonu je drugačen.

221. Eden od vzrokov, ki vodijo k polomu v zakonu, je pretirano visoko pričakovanje od zakonskega življenja. Ko kdo odkrije stvarnost, ki je bolj nepopolna in zahtevna kot tisto, o čemer je sanjal, rešitev ni v tem, da hitro in neodgovorno pomisli na ločitev, ampak v tem, da sprejme zakon kot pot zorenja, na kateri je vsak od partnerjev Božje orodje za to, da drugemu pomaga rasti. Možno je spreminjanje, rast in razvijanje dobrih lastnosti, ki jih vsak nosi v sebi. Vsak zakon je nekakšna »odrešijska zgodovina«. To pa pomeni, da je treba predpostavljati dovzetnost, ki zaradi Božjega daru in ustvarjalnega in velikodušnega odgovora daje prostor vedno trdnejši in dragocenejši resničnosti. Morda je največja naloga moškega in ženske v ljubezni, da drug drugemu omogočita, da on postane bolj moški, ona bolj ženska. Pustiti rasti pomeni drugemu pomagati, da se oblikuje v svoji lastni istovetnosti. Zato je ljubezen neke vrste rokodelstvo. Če beremo svetopisemski odlomek o stvarjenju človeka, najprej vidimo, kako Bog »izoblikuje« moža (prim. 1 Mz 2,7), in kako kmalu potem opazi, da manjka nekaj bistvenega (prim. 1 Mz 2,18) in »oblikuje« še ženo, potem pa vidi moževo osuplost: »O, ta je zdaj prava!« (prim. 1 Mz 2,22-23) In potem se nam zazdi, da slišimo tisti čudoviti dvogovor, v katerem mož in žena začenjata odkri-

vati drug drugega. Kajti tudi v težavnih trenutkih drugi spet preseneti in se odprejo nova vrata za ponovno srečanje, kot bi bilo prvič. In v vsakem novem obdobju je treba znova »oblikovati« drug drugega. Ljubezen deluje tako, da eden čaka na drugega in to dela s potrpežljivostjo, ki je lastna rokodelcu in smo jo podedovali od Boga.

222. Spremljanje mora zakonca opogumljati, da bosta velikodušna v posredovanju življenja. »V skladu z osebnim in človeško vsestranskim značajem zakonske ljubezni je prava pot za načrtovanje družine pot sporazumnega dialoga med zakoncema, upoštevanja časov in spoštovanja dostojanstva sozakonca. V tem smislu je treba na novo odkriti okrožnico *O posredovanju človeškega življenja (Humanae vitae, 1968; prim. 10–14)* in apostolsko pismo *O družini (Familiaris consortio, 1981; prim. 14, 28–35)*, da bi delovali proti miselnosti, ki je pogosto sovražna do življenja.« »Odgovorno odločanje za starševstvo predpostavlja oblikovanje vesti, ki je 'človekovo najbolj skrito jedro in svetišče, kjer je čisto sam z Bogom, čigar glas zveni v človekovi notranjosti' (*Cerkev v sedanjem svetu, 1965, 16*). Kolikor bolj zakonca poskušata v svoji vesti poslušati Boga in njegove zapovedi (prim. Rim 2,15) in sprejemata duhovno spremljanje, toliko bolj postaja njuna odločitev notranje prosta vsake samovolje in prilagajanja načinom obnašanja v okolju.«²⁴⁸ Jasna izjava 2. vatikanskega koncila ostaja v veljavi: Zakonci naj bi si »s skupnim preudarkom in prizadevnostjo ustvarili pravo sodbo: pri tem bodo upoštevali tako lastni blagor kakor tudi blagor otrok, naj bodo že rojeni ali pa šele pričakovani; upoštevali bodo tako gmotne kakor tudi duhovne razmere svoje dobe in svojega življenjskega položaja; končno bodo upoštevali blagor družinske skupnosti,

svetne družbe in Cerkve same. To sodbo si morajo pred Bogom ustvariti navsezadnje zakonci sami.«²⁴⁹ Z druge strani naj bi spodbujali »k uporabi metod, ki temeljijo na 'naravnih zakonih in času rodovitnosti' (Okrožnica *O posredovanju človeškega življenja*, 11). Pri tem je treba podčrtati tole: 'Te metode spoštujejo telo zakoncev, spodbujajo nežnost med njima in podpirajo vzgojo k pristni svobodi' (*Katekizem katoliške Cerkve*, 2370). Vedno je treba poudarjati, da so otroci čudovit Božji dar, veselje za starše in za Cerkev. Po njih Gospod obnavlja svet.«²⁵⁰

Nekaj pripomočkov

223. Sinodalni očetje so opozorili, da so »prva leta zakonskega življenja vitalno in občutljivo obdobje, ko zakonci rastejo v zavesti zahtevnosti in pomembnosti zakona. Iz tega izhaja zahteva po pastoralnem spremljanju, ki naj se nadaljuje po poroki (prim. Apostolsko pismo *O družini*, III. del). Pri tej pastoralni nalogi je zelo pomembna navzočnost izkušenih zakonskih parov. Župnija je tisti prostor, kjer so izkušeni pari na voljo mlajšim, po možnosti s pomočjo združenj, cerkvenih gibanj in novih občestev. Mladoporočence je treba spodbujati k bistveni nalogi, da sprejemajo otroke kot velik dar. Pri tem je pomembno poudarjati pomen družinske duhovnosti, molitve in udeležbe pri nedeljski evharistiji. Zakonske pare naj bi spodbujali k rednim srečanjem, da bi tako pospeševali rast duhovnega življenja in solidarnosti v konkretnih življenjskih zahtevah. Bogoslužje, molitveno življenje in evharistija za družine, zlasti obletnice poroke, se omenja kot pomembne dogodke pri evangelizaciji družin.«²⁵¹

KAZALO

Papež Francišek

RADOST LJUBEZNI

Prvo poglavje

V LUČI BESEDE	9
Ti in tvoja žena	10
Tvoji otroci so kakor oljčne mladike	13
Pot trpljenja in krvi	16
Delo tvojih rok	17
Nežnost objema	19

Drugo poglavje

REALNI POLOŽAJ IN IZZIVI DRUŽINE	23
Položaj današnje družine	23
Izzivi	36

Tretje poglavje

POKLICANOST DRUŽINE: GLEDATI JEZUSA	43
Jezus vnovič vzpostavlja Božji načrt in ga vodi k dovršitvi	44
Družina v dokumentih Cerkve	47
Zakrament zakona	19
Semena Besede in nepopolni primeri.	52
Posredovanje človeškega življenja in vzgoja otrok	54
Družina in Cerkev.	57

Četrto poglavje

LJUBEZEN V ZAKONU	59
Naša vsakdanja ljubezen	59

Potrpežljivost	60
Drža služenja	61
Zdraviti nevoščljivost	62
Ljubezen se ne baha in ne napihuje	63
Ljubeznivost	64
Velikodušna odpoved	66
Odpuščanje	68
Veseliti se z drugimi	69
Ljubezen vse prenaša in opraviči	70
Vse véruj	72
Vse upa	73
Vse prestane	74
Rast v zakonski ljubezni	75
Vse življenje vse skupno	77
Veselje in lepota	79
Poroka iz ljubezni	81
Ljubezen, ki se razodeva in raste	82
Dialog	84
Strastna ljubezen	87
Svet čustev	88
Bog ljubi radost svojih otrok	89
Erotična razsežnost ljubezni	91
Nasilje in manipulacija	92
Zakon in devištvo	95
Preobrazba ljubezni	98
Peto poglavje	
LJUBEZEN, KI POSTANE RODOVITNA	101
Sprejemanje novega življenja	101

Ljubezen v posebnem pričakovanju v času nosečnosti	102
Materinska in očetovska ljubezen	105
Razširjena rodovitnost	109
Spoznavanje telesa	113
Življenje v veliki družini	114
Biti sinovi in hčere	114
Starejši ljudje	116
Biti bratje in sestre	118
Široko srce	119

Šesto poglavje

NEKAJ PASTORALNIH PERSPEKTIV	121
Kako danes oznanjati evangelij o družini	121
Voditi zaročence na poti priprave na zakon	124
Priprava na poročno slavlje	129
Spremljanje v prvih letih zakonskega življenja	131
Nekaj pripomočkov	136
Prinašati luč v krize, bojazni in težave	141
Izzivi kriz	141
Stare rane	145
Spremljanje po razpadih in ločitvah	147
Nekateri zapleteni primeri	150
Ko družino prizadene smrt	153

Sedmo poglavje

KREPITI VZGOJO OTROK	157
Kje so otroci?	157
Etična vzgoja otrok	159
Pomen kazni kot spodbude	161

Potrpežljivi realizem	163
Družinsko življenje kot vzgojno okolje	164
»Da« spolni vzgoji	168
Posredovanje vere	172

Osmo poglavje

SPREMLJANJE, RAZLIKOVANJE IN VKLJUČEVANJE KRHKOSTI	177
Zakon postopnosti v dušnem pastirstvu	178
Razločevanje tako imenovanih »nepravilnih primerov«	180
Olajševalne okoliščine pri pastoralnem razločevanju	184
Norme razločevanja.	186
Logika pastoralnega usmiljenja	188

Deveto poglavje

DUHOVNOST V ZAKONU IN DRUŽINI	193
Duhovnost nadnaravnega občestva	193
Združeni v molitvi v luči velikonočne skrivnosti	195
Duhovnost izključne, a ne posesivne ljubezni	196
Duhovnost skrbi za druge, tolažbe in spodbude	197
MOLITEV K SVETI DRUŽINI	201

OPOMBE	203
KONCILSKI, POKONCILSKI IN DRUGI CERKVENI DOKUMENTI	219
SPREMNA BESEDA	223